

I N D L E D N I N G.

En Forfatter har ingen Stemme ved Bedømmelsen af hans Værk, Kiendere og Velydere maae afgjøre, om Arbeidet er brugbart eller ikke, men han bør dog tale lidet om sammes Öiemed og Bestemmelse. Jeg fandt, at vi ganske manglede Mynstere i en reen Smag, da vi ikke eie noget originalt Værk i dette Fag, og altid meget filde faae dem, som udkomme i Tydskland; og da disse i mine Tanker ikke svare til deres Öiemed, fordi Broderier ere Smagens Værker, og Forskrifterne derfor burde i det mindste vidne om Smag, og Illuminationen indrettes faaledes, at man nöie kunde følge den. Men dette har man i Almindelighed ikke iagttaget, da man blot kom frem med noget Broget, som let fandt Kiöbere. Denne Mangel vilde jeg föge at afhjælpe, ved i det mindste at fremstille gode Forme, og ved at stræbe efter at foreene Oldtidens Smag, som i ethvert Konstfag tilböd os de beste Mynstere, med Modens, hvorved jeg haaber at have gjort mit Arbeide brugbart endog for Efertiden. Det var tillige min Hensigt, ogsaa herved at meddeele nogle Forskrifter til Tegning, da begge Deele meget vel lade sig forbinde med hverandre, i det mindste troer jeg at have gjort det brugbare til Underviisning i Brodering ved at optage store Gienstande i denne Samling. Efter min Grundfæning bör man altid vælge store Gienstande til Underviisning, saavel i Tegning som Brodering; i Tegning, fordi Öiet, ved de mangfoldige Afvexlinger af de større Linier, vannes til at see rigtigere; og i Brodering, fordi man bedre, end ved smaae Gienstande, hvor ofte en Prik alt gör en Skattering, lærer at kiende Maaden, paa hvilken Farvernes Afvexler med Naalen maae arbeides i hinanden. Erfaring har viist mig, at Öiet, naar det er vant til store Gienstande, sikkrere kan finde den Punkt, paa hvilken heele Virkningen beroer i den mindre.

Ogsaa i Valget af Farver har jeg fulgt min egen Vei, da jeg ingen Forgængere har, i det mindste ikke kiender nogen. Modesmagen er heri bestandig afvexlende; den Övede overlades Valget ganske; men dem,

INDLEDNING.

dem, som vil lære, forfikkret jeg, at jeg derved ikke vil lede dem paa Afveie. Til Grundfætning ved disse Farver har jeg gaaft antaget Malerkonstens Regel, som bestemmer, at ethvert Malerie skal indeholde en Harmonie i alle Farver; og da Broderie altid er et Malerie, og kun afviger dæri, at det egentlige Malerie frembringes ved Farve-Jordarter eller mineraliske Farver, men ved Broderiet den farvede Silke kommer i dille Sted, saa troer jeg, at den samme Regel maae følges ved et godt Broderie, som er antaget i Maleriet.

Paa det at jeg destydeligere kunde forklare mig over Farvernes Oprindelse og Harmonie, har jeg tilføjet den 26de Tavle, som indeholder en Farve-Skala, formedelst hvilken jeg vil vise, hvorledes Farverne opkomme og hvorledes de bør bruges, hvorved jeg troer at have forskaffet dem, som tegne, en stor Lettelse i at colorere.

Allerede ved Udgivelsen af de første 8 Blade var det min Hensigt, at levere en Haandbog, og jeg udgav dem derfor som et Hefte, paa det at samme ikke skulde synes for dyre, og især for at have Leilighed til at høre en foreløbende Dom derover. Men nu, da Hr. Agent Gyldendal har paataget sig Forlaget, saa skal, naar de, som have subskriberet paa de tvende første Hefter, have modtaget det tredje, disse tre Hefter udgiøre den første Deel af Haandbogen; og, naar denne første Deel faaer Bifald, saa skal den anden snart følge efter, som især skal indeholde Mynstere til det saa yndede Arbeide paa Netteldug, Mouffelin o. s. v. at udføre med Hvidt. Men forresten skal den Deel især være indrettet til Tegning, og give en fuldkommen Underviisning om, hvorledes de Farver tilberedes, med hvilke man paa en meget let Maade kan male paa Silke, saasom Taft, Atlas og Fløer.

Jeg ønsker, at mine Mynstere maae stiftes den Nytte, som den gode Modtagelse af det første Hefte syntes at love, og mit Ønske er opfyldt, naar de ikke blive fundne ubrugbare. I det mindste var det min Hensigt, at bidrage til grundlig Anviisning og Fuldkommenhed; om jeg har naaet mit Maal, maae Tiden lære.

Forfatteren.

Om

Om Tegning med Hensyn til Mynstere.

Da Tegning er nødvendig ved Broderiet, men mange ikke have havt Leilighed til at lære det, og disse vilde altsaa være udelukkede fra en Yndlings-Beskjæftigelse, som er saa ganske passende for Damer, naar der ikke gaves andre Midler til at afhielpe denne Mangel; saa ere dertil Mynstere indrettede, hvilke jeg, saa meget mueligt, har stukken i den Størrelse, i hvilken de kan bruges, uden at de behöve at forstörres eller formindskes. For beqvemt at kunne tegne disse Mynstere paa Töiet, befæster man det valgte Mynster paa Töiets vrang Side, og fætter det i Sye-Rammen med denne vrang Side mod Lyset, saa at man tydeligen kan see Mynsteret skinne derigennem, og beqvemt tegne Omridsningen paa Töiet. Paa lyse Farver tegner man med Blyant; til de mørkere er rödt Kridt bedre. Men alt det, som man vil udfye med Guld eller Sölv, maae aldrig tegnes med andet end rödt Kridt, thi de fvovlagtige Deele af Blyanten angribe Metallerne.

Om forskellige Arter af Broderie.

Man broderer paa mange Slags Maader og med forskellige Værktöier; med raee og tvunden Silke, med Haar og med Guld og Sölv. Den raee eller Floretsilken bruges til alle de Ting, som skal have Glands; den tvundne Silke derimod bliver næsten aleene brugt til Tambourarbeide, da denne Art af Broderie især er tienlig til Ting, som skal have Vaerighed. Chenillen er en paa Flöiels Maade vævet Lidse, som i Slyngegang er spundet over en tyk Silketraad; den kan bruges til alt det, som skal have en Loddenhed i Udfyningen, f. Ex. til Mooskrandse og Træblade. Man fyer den med tykke Naale, fordi den formedelst sin Tykkelse maae have en viid Aabning; man fyer best med den med langagtige Sting.

Haar kan ligeledes bruges til eenfarvede Broderier, og naar man först, ved at toe dem i lunkent Sæbevand, har renset dem fra al Fedme, og siden har lagt dem i Brændeviin i 24 Timer, saa tabe de deres Skiörhed, og man kan endog fye Knaedsting med samme.

Plattinger gjøres med de sædvanlige Naale, dog har man ogsaa egne Naale dertil, som have tre og fire Öine, hvilke ere fordeeleligere ved Arbeidet, fordi Naalen kan være fin omendkiönt den fatter megen Silke. Dette Slags Sy-naale fortæner især at anbefales, fordi man ved dem lettere feer Grunden skiult end ved enkelte Naale, og deri bestaer Broderiets største Skönhed. Dog er man ofte nödt til at bruge den enkelte Naal med den enkelte Silke, for at erfatte Mangelen af Skattering i Silke ved en Sammenarbejdelse af Stingene i hverandre. Men dette Slags Broderie udkræver den største Nöiagtighed, thi det feer aldrig vel ud, naar et Sting ligger til Höire, et andet til Venstre; alle Sting maae have ens Beliggenhed, thi naar dette ikke iagttages, sia tabs ganske Glandfen, den største Skönhed ved dette Broderie. Ved Övelse og Eftertanke i Forbindelse med hverandre kan man derinod forskaffe store Fordeele, naar man bemærker, at den samme Silke feer lysere ud, naar den ligger i Sting fra Höire til Venstre, end naar den er fyet fra oven af og ned ad. Jeg har feet Broderier, som vare syede med en hvid Silke, og dog indeholdt de skönneste Skatteringer, blot ved Stingenes Beliggenhed.

Tambour-Arbeidet er langt fra ikke saa möissommeligt, som det förste, og af meere Varighed; men til Broderier, som kræve en fin Skattering, er det næsten ganske ubrugeligt. Instrumentet dertil er en Naal med en lille Hage ved Spidsen, indfattet i et Skaft; den höire Haand förer Naalen hen over Töiet, og den venstre hænger Lykken under Töiet paa Krogen af Naalen; men man maae især nöie tage sig vaere, at ikke Hagen, naar man trækker Naalen op, tager fat i Töiet og river det itu; det er altsaa fornödent, at man nöie maae vide, hvor Naalens Hage ligger under Töiet, paa det at man kan trykke den modfatte runde Side af Naalen, i det man trækker den op, mod den Aabning, som den gjorde, da den blev stukken ned, hvorved Hagen med Silken faer det Rum, som den behöver, naar den ikke skal tage fat i Töiet. Tambour-Arbeidet er ellers det bekiendte Kiædesting; man befæster nemlig Silken under Rammen, og trækker derpaa med Tambournaalen en Lykke op, igiennem denne Lykke gaar Naalen ned igjen, for at trække en anden Lykke op, og deri bestaer den heele Konst. Man kan derved frembringe alle Arter af snoede og sneglformige Linier. Af Silke kan den tvundne alene bruges hertil, men ogsaa Guldtraad og Haar kan anvendes til Tambour-Arbeidet.

Til

Til store Strykker, især til Gulvtepper, kan man til Brodering hensigtsmæssigen anvende Klæde af forskellige Farver: heele Blade, Blomster og Ranker blive udklippede af alle Slags Klæde, og derpaa syede paa Gulvteppet: denne Maade kan udføres efter Mynsterne paa den 19de og 25de Tavle, og Figurerne, som ere i hetrurisk Smag, lade sig paa denne Maade let udføre, naar de nemlig klippes af orangefarvet Klæde og befæstes paa fort Grund, saa kan man let sye de indreste Omridsninger derpaa med fort Silke. Alle andre kolorerede Figurer ønskede jeg at see ganske forkastede i Broderiet, fordi manielden frembringer noget taaleligt; især naar Omridsningerne af disse Figurer fört alle syes med fort Silke paa en hvid Grund. Denne Fremgangsmaade er i mine Öine uudfaaelig; thi hvortil skal de forte Omridsninger, da Kiödfarven adskiller sig selv fra den hvide Grund?

Knudestingene ere ikke at forkaste, naar man anvender dem hensigtsmæssigen; man omfvöber nemlig Naalen tre eller fire Gange med Silken, og trækker den da igiennem Töiet, saa bliver Silken liggende over Sye-Rammen som en Knude. Paa denne Maade kan man meget let sye Fröet i Blomsterne, som i den Blomst, der findes paa den 23de Tavle; man kan ogsaa sye Korn og heele Blomster, som især lader godt paa Veste, naar man kuns iagttaget, at der i Knuderne anbringes en vis Skattering af lysere og mørkere Knuder.

For let at kunne arbeide de Perler, som findes paa den 18de Tavle, udklipper man de runde Perler af stift Papir eller tyndt Pergament, befæster dem derpaa paa deres Sted og overfyer dem med enkelt Silke, saa ligge de ophöiede, og man kan derved undgaae al Skattering, hvorved usfridigen dette ellers saa möifommelige Arbeide bliver lettere. Paa större Ting, f. Ex. Ovnskiermen paa den 4de Tavle, vilde jeg ogsaa gjerne foreslaae, at sye Kurve paa en egen Maade. Man trække alle Hovedtrækkene med Seglgarn eller Silkelidfer, og de mindre Fletninger kan man da flette derimellem med Korde, faaledes som Fletningen virkelig löber i en Kurv, som man derved föger at efterligne; dog forstaaer det sig, med forskellige Skatteringer. Jeg har seet Kurve, arbeidede paa denne Maade, som havde et meget skiönt Udseende. Og, naar Arbeidet ledsages af nogen Efertanke, da er denne Fremgangsmaade meget let, og vinder derved, at den meere nærmer sig til det Naturlige.

Om Farvernes Valg.

Da jeg ønsker at udbrede mig udførlig over denne Materie, saa vil jeg komme til at gjøre Begyndelsen med Hovedfarverne og deres Blanding. Der ere kun tre Hovedfarver, nemlig guul, rød og blaae, som ved Blandingen af deres Gienskin frembringe den orange, fiolette og grønne; thi da der ikke gives skarpe Linier i Naturen, saa er det ogsaa umueligt, at disse kan støde til hverandre uden først at blande sig ved deres Gienskin, ved hvilken Blanding der maae opstaae en tredje reene Farve. Deeler man Lysstraaalen igiennem et Prisma, eller lægger man Mærke til Regnbuen, saa skal man finde den Sætning stadfæstet, som jeg har vildet oplyse ved den 26de Kaabertavle. Paa denne findes en Regnbue af tvende Afdeelingen, over hvilke ere trukne 6 eensfarvede Striber betegnede med *c*, hvorved jeg nøie har vildet bestemme, hvilke Farver der blive reene ved deres Blanding, og hvilke der fordærve sig eller give et smudstigt Udseende. Den anden Afdeeling af Regnbuen og de 8 med *d* betegnede Striber skulde vise, hvilke Farver der staae smukkeste ved Broderingen. Og Skalen med de 12 Afdeelingen skulde stadfæste det overeensstemmende Forhold og de fornødne Undtagelser ved Reglen. Med *a* ere alle Regnbuens Hovedfarver betegnede, og *b* er det Melleumrum som opstaaer, naar Gienskinne møde hverandre. Saa meget som mueligt har jeg ved Illuminationen søgt at frembringe de Farver, som Regnbuen indeholder, men har kun kunnet tilveiebringe det for saavidt, at naar man holder dette Blad mod Lyset, saa at Lyset skinner derigennem, og da lader de giennemskinnende Farver falde hen paa et Stykke hvidt Papir, saa viser den rigtige Regnbue sig temmelig tydelig. Herved følger jeg nu at bevise, at Foreningen af den guule og røde Farve frembringer alle Farver, som ere orange (pomerantsfarvede); den bliver guulagtigere, naar der er lidet Rødt i Blandingen, men rødere, naar der tages lidet Guult dertil. Ved Blandingen af den røde og blaae Farve opkomme alle fiolette; de ere meere røde eller meere blaae, efter som der tages meere Tilfætning af den ecne eller den anden af disse Farver dertil. Det Blaae og Guule frembringer alle grønne Farver. Den reene Blanding af tvende Hovedfarver tilintetgiøres, saasnart der tilfættes en tredje Hovedfarve, og fordærves ganske, naar fire Farver træffe sammen, f. Ex. paa min Farve-Skala harmonerer den guule Stribe *c* med alle Farver, kuns ikke med den fiolette; denne er smudstg, fordi trende Farver, Guult, Rødt og Blaat støde sammen. Den grønne

grønne Stribe *c* staaer i samme Forhold, og Farven afviger kun derfor noget, fordi det Blaae bliver stærkere, og den smudsige Farve feer meere blaaagtig ud. Den røde Stribe *c* taaler alle Farver, undtagen den grønne, fordi her igjen komme trede Hovedfarver tilfammen, og saaledes er det ogsaa med den blaae Stribe, som maaler alle andre, Orangefarven undtagen. De blandede Farver derimod tilintetgjøre hinanden ganske, saafnart de blandes med hverandre, fordi da fire Hovedfarver komme sammen. Den fiolette Stribe *c* viser dette tydeligen: den forliges ikke med den fiolette, blaae og grønne Farve. Den fiolette Stribe *c* er smudsig med den guule og grønne Farve, men den er meest smudsig, naar den blandes med Orange. Heraf drager jeg nu den Regel, at, naar man vil blande en skön reen Farve, da maae dertil taages de Farver, som ere reene, og i sig selv ikke have noget Gienkskin af en tredie Farve. Thi det, som *de Piles* siger i sin Indledning til Malerkonsten: „naar tvende meget skönne Farver blandedes, saasom Zinober og Ultramarin, da har, monerede de ikke med hverandre, fordi den ene vilde söge at overgaae den anden i Skönhed,“ er grundfaalkt. Det opkommer derved, at Zinobret indeholder i sig selv allerede noget Guult; og altsaa komme tre Farver sammen. Naar man derimod vilde blande det fletteste Florentiner-Lak med Ultramarin, saa vilde af denne Blanding altid fremkomme Fiolet; omendskönt Florentiner-Lakken heller ikke er reen, men indeholder noget Blaat, saa kan den dog ikke gjøre Skade, fordi den Farve, med hvilken den blandes, er blaae. Men da Farver, som have meget Legeme (*corpus*),ielden ere ganske reene, saa er det fornödent, at man tager den Farve til Blandingen, som er besægtet med den, ved hvilken man frembringer Blandingen. Vilde man f. Ex. have en grøn Farve, og tog dertil en guul, som var rödagtig; eller til Orange en röd Farve, som var fioletagtig, da vilde Blandingen blive smudsig.

Den anden Afdeeling af Regnbuen er bestemt til at vise, hvilke Farver bedst kan staae ved Siden af hverandre, og især til at stadfæste den Regel: at tvende Hovedfarver, som ligge ved hverandre i Regnbuen, ikke godt kan bruges ved Siden af hverandre, hvorimod den derpaa følgende blandede Farve altid vil fee meget vel ud. Den fiolette Stribe *d* feer ikke vel ud hos Orange eller Rödt, men fortræffelig hos Fiolet, og formedelst Haardheden ikke saa godt hos Blaat. Den fiolette Stribe *d* feer godt ud ved Siden af Guult, Orange og Grönt, men den taalerielden det Blaae, naar det ikke

er meget rødt fiolet, thi alle høie Farver, som ikke ere guulagtige, fordærve Lila eller den blaalig fiolette Farve. Derimod forliges det guulagtige Grønne *d* og et guulagtigt Carmelit *d* meget godt med alle Farver. Den røde Stribe *d* seer smuk ud ved Guult, Blaat og det blaaeagtige Fiolette. Orange-Striben *d* seer bedst ud ved Blaat, Fiolet og Guult.

Men da man ved alle Farver maae iagttage et vist Forhold af Lys og Mørke, naar der ikke skal opstaae Haardhed eller noget smagløst Broget i det Heele, saa vil det være fornødent, ogsaa at fastsætte en Regel herover.

Naar jeg antager, at den guule Farve er den lyseste, da Hvidt og Sort ikke ere Farver, fordi man maae ansee den hvide Farve som Lyset selv, og den sorte som fuldkommen Mangel af Lys, saa følger, at alle Farver, som falde paa den guule, maae blive gradviis mørkere. Den røde Farve er altsaa 4 Grader mørkere end den guule, fordi der imellem Grønt og Rødt ligge 3 kiendelige Afvigelser af Orangefarven; og da de andre blandede Farver staae i samme Forhold, saa følger deraf en gradviis Mørkhed af Farverne, efterform de ere længere borte fra den guule; den blaae Farve altsaa, saa som den er den mørkeste Farve, vilde være 9 Grader fra den guule. For nu at angive et Forhold imellem Farverne, gjorde jeg Skalen paa den 20de Kobberplade, hvor alle Farver, den med 2 betegnede undtagen, have et forholdsmaæssigt Mørke, og den tiener tillige, ved sin Størrelse og skarpe Omridsninger, til tydeligere Oplysning af den anden Afdeeling af Regnbuen.

Den guulgrønne Farve 1 taaler ikke den blaaliggrønne 3, hvorimod den rødagtig brudte grønne Farve kan sættes ved Siden af begge, som Skattering; derimod seer ved 4 den grønne Farve 3 bedre ud end 2. Orangefarven 4 seer ikke saa haard ud ved den blaae, som Guult. Den guule Farve 6, den grønne 7 og Lilafarven 8 see meget godt ud, man sammenfatter dem som man vil; hvorimod 8 og 9, som grændse for nær til hverandre i Lysstraaalen, aldrig kan bruges ved hverandre. Men den røde Farve 9 ved Siden af 10, som og Carmelitfarven 11, eller den guulgrønne 12, vil altid haemonere godt. Jeg haaber, at jeg har været udførlig i at forklare, hvorledes man rigtig skal benytte sig af Farvernes Valg, men især vil jeg anbefale dette ved Maleriet, da jeg er overbevist om, at man vil indsee Rigtigheden af dette System, og kunne drage stor Nytte deraf.

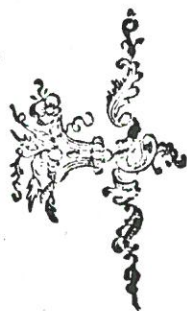
Ved

Ved Illuminationén har jeg givet Veiledning til, hvorledes Farverne bør fættes ved hverandre, naar man vil iagttage en reen Smag: thi der er intet, der fætter dem, som brodere, meere i Forlegenhed, end Farvernes Valg, og det er virkelig beklageligt, naar man seer de bedste Mynstere, syede med den mueligste Færdighed, vanzirede ved Farvernes urigtige Ordning. Jeg beder dem, som endnu ikke have havt nogen Övvelse heri, nøje at følge mine Farver i Mynsternes, da det er saa faare let, at forfalde til det sædvanlige Brogede og Huarde. Jeg har ifær gjort mig Umage for, ikke at tage andre Farver til Illuminationen end de, som man kan have i Silke.

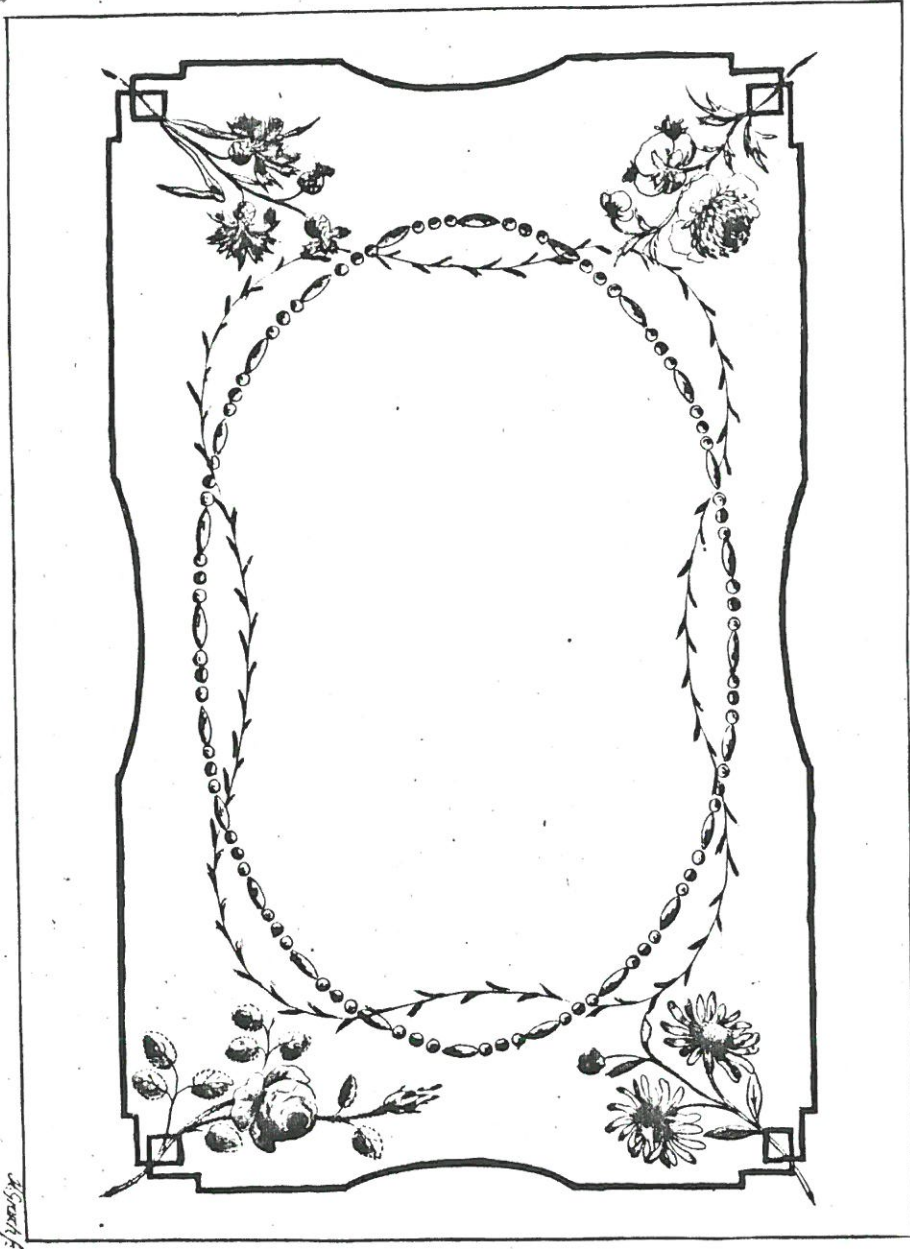
Om Mynsternes Bestemmelse.

Tavle 1 er bestemt til en Portefeuille, men det paa Tavle 2 til Klæder, dog kunde man meget godt bruge den tredie til Törklæder. Den 3die Tavle indeholder tvende Mynstere til Veste, men de tvende Blomster-Bouquetter og Trophæerne tiene til Syekurve og til Strykker i Midten paa Portefeuille. Den 4de Tavle indeholder Mynstret til en Oven-skjærm. Paa den 5te Tavle ere igjen tvende Bouquetter til Syekurve og Portefeuille, men det mellemste Stykke med Væsen kunde meget godt tiene til Hiörnestykket paa Syekurve og paa Törklæder; Ranken er til Veste. Den 6te og 8de Tavle ere for største Deelen bestemte til Tegning; den 7de Tavle indeholder Mynstret til en Syepose. Tavle 9, 14 og 23 indeholde Blomster-Bouquetter, som jeg for deres Störrelses og Udförligheds Skyld vil anbefale faavel ved Underviisningen i Brodering, som til Tegning. Tavle 10, 18 og 21 ere Mynstere til korte Törklæder; alt det som er hvidt paa disse Mynstere, bliver syet med hvid Silke. Tavle 11 fire forskiellige Mynstere til Veste, ligesom ogsaa de to første paa den 12te Tavle ere bestemte dertil; derimod kan de tre andre Strykker bruges paa Souvenirer og Portefeuille. Den 13de Tavle indeholder Ruiner, som kan anvendes paa forskiellig Maade: Stötterne blive alle syede med lodrette Sting, og Gefimferne med Sting fra Venstre til Höire; til alt Buskværk kan man bruge Chenille, kuns ikke til Poppeltræerne, som maae syes med korte Sting. Tavle 15 er Mynster til en Portefeuille. Tavle 16, 17 og 22 ere brugelige til Syekurve og

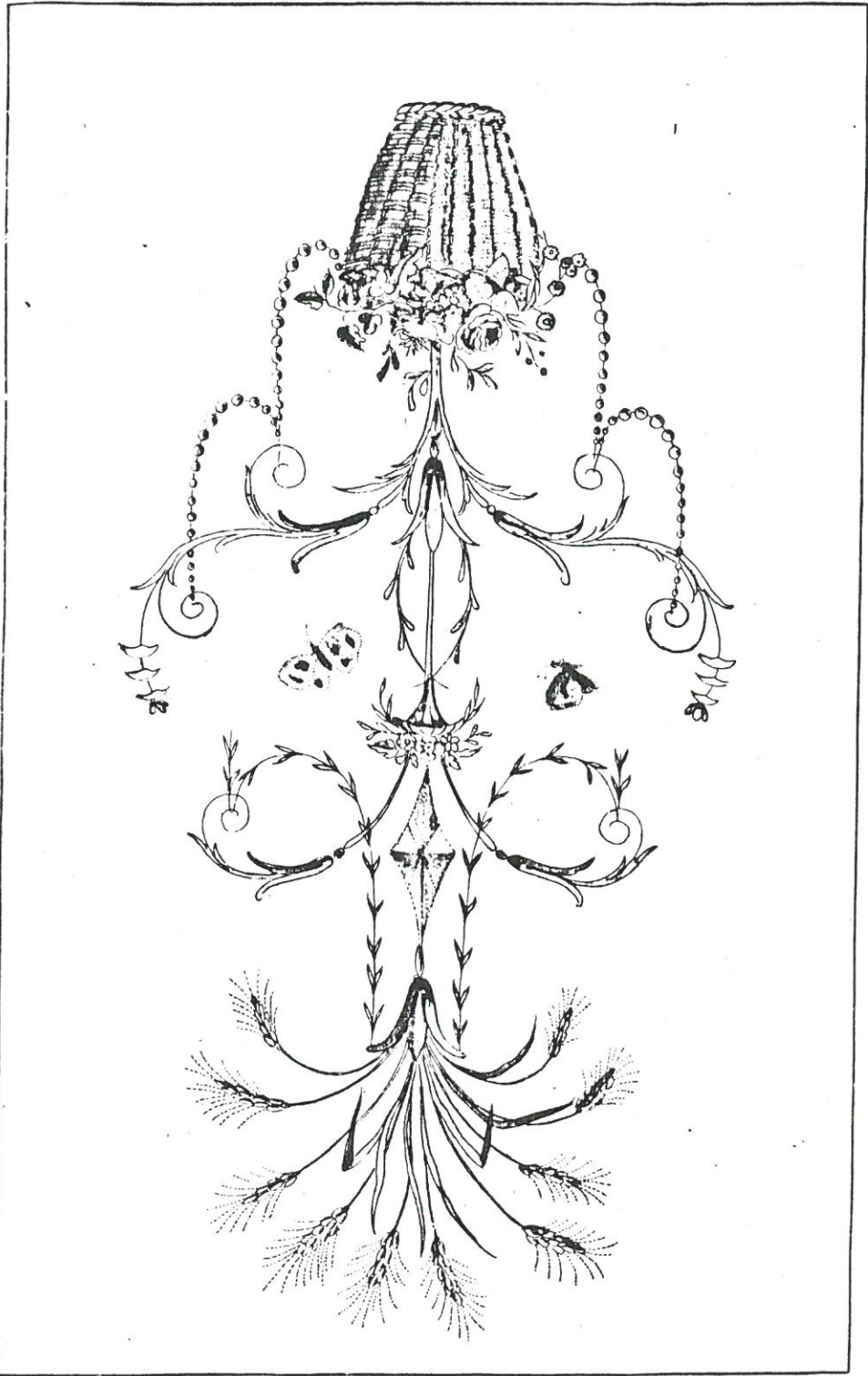
og Souvenirer. Tavle 24 er et Midtestykke til forte Tørklæder. Tavle 19 og 25 indeholde tvende Mynstere til Fodtepper, som ere indrettede til at udfyses med Klæde, og paa den 19de Tavle ere tillige anbragte to Forandringer i Arabesken. Tavle 20 er Mynster til en Ovnskjærm.

Pencil sketch

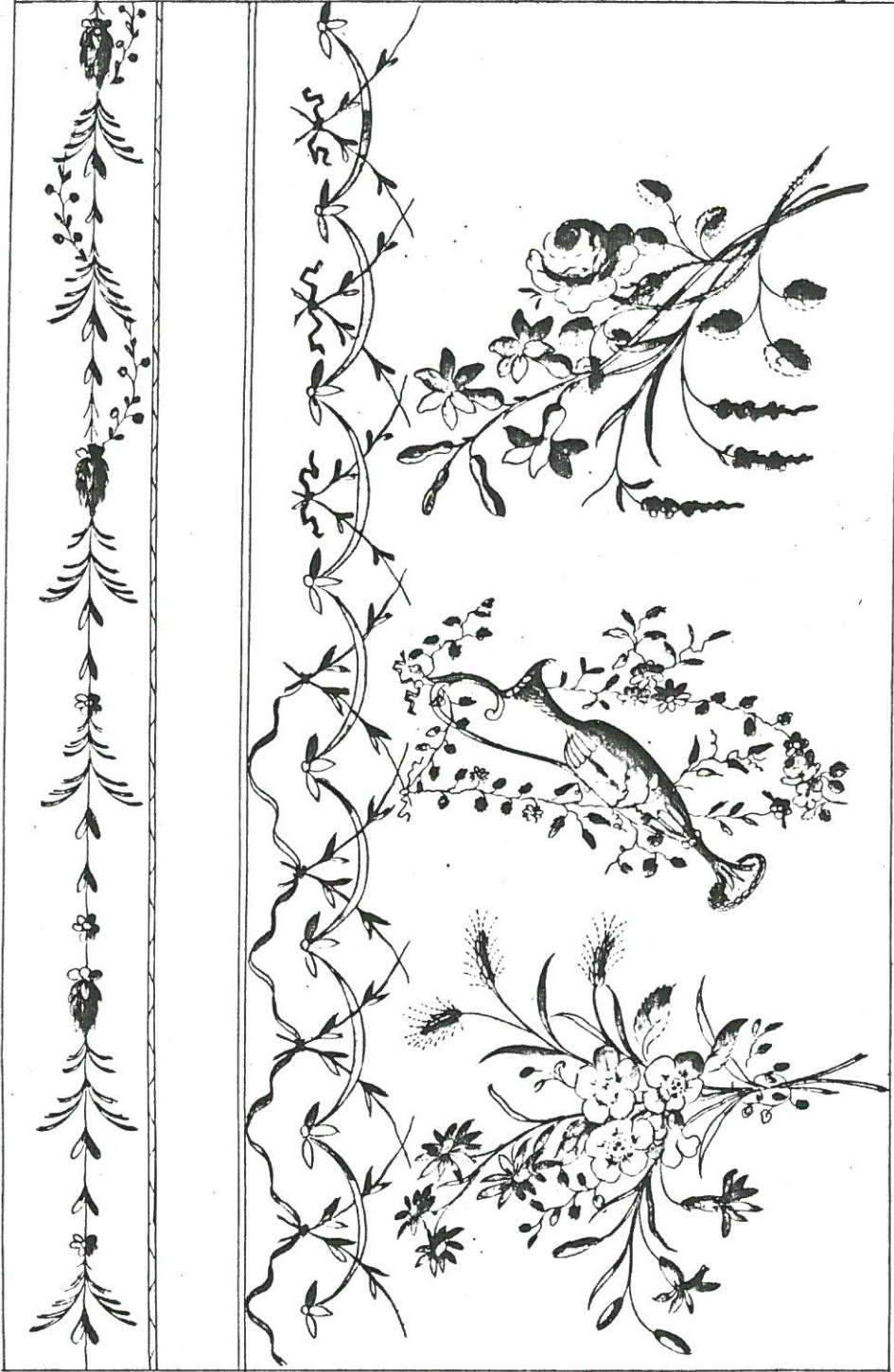
4/20/07

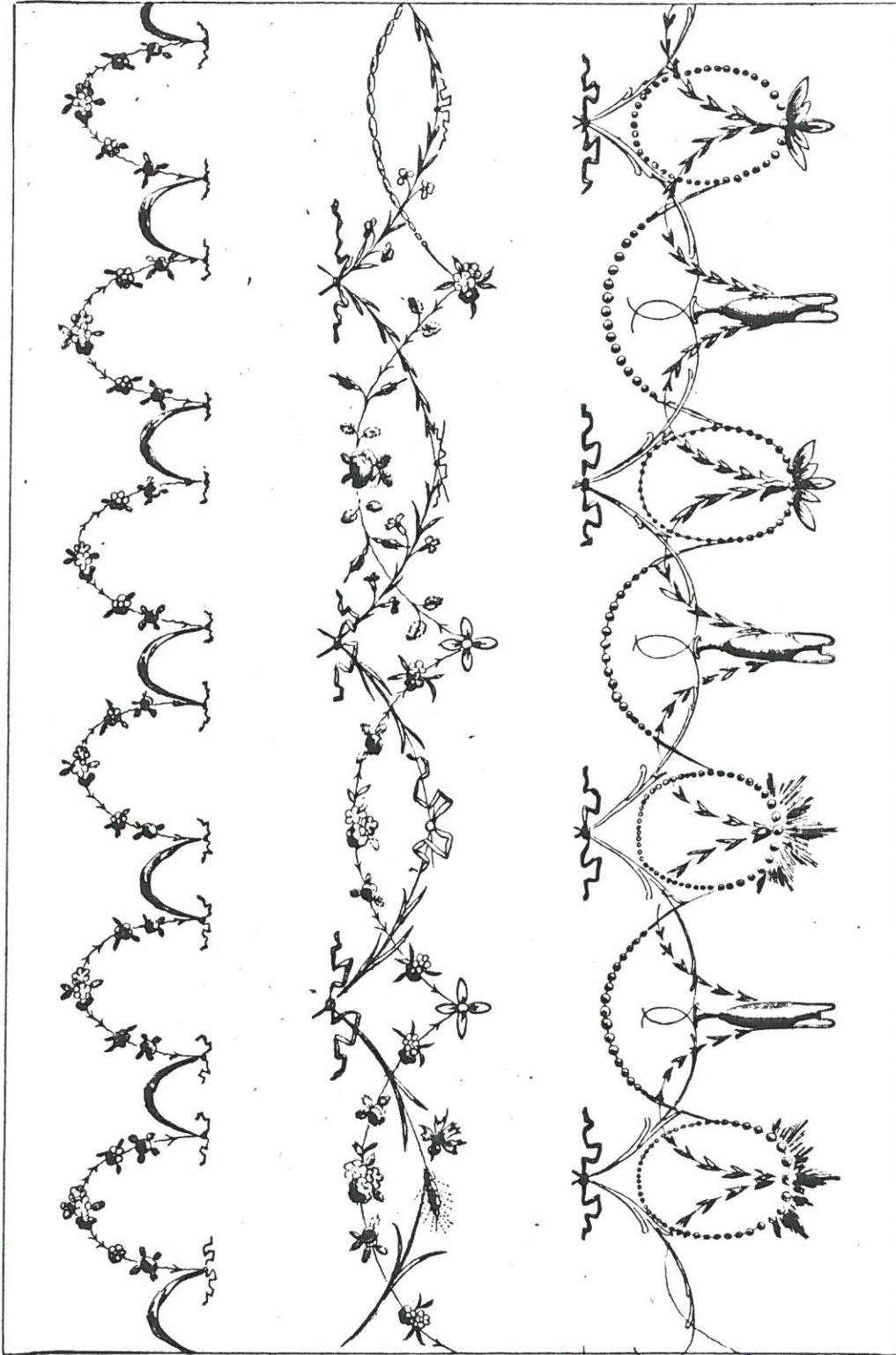
2

Klode

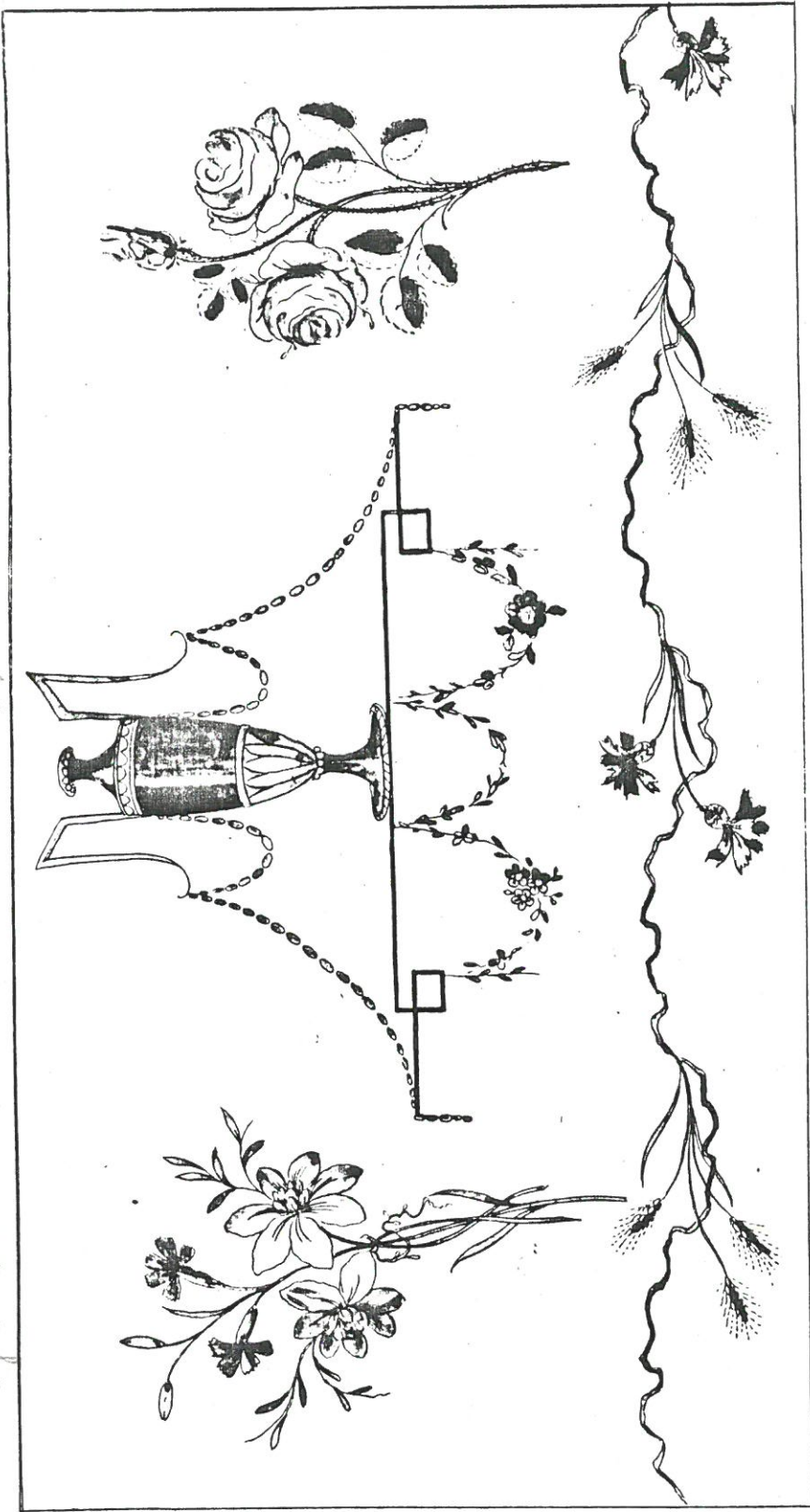
Torsholm

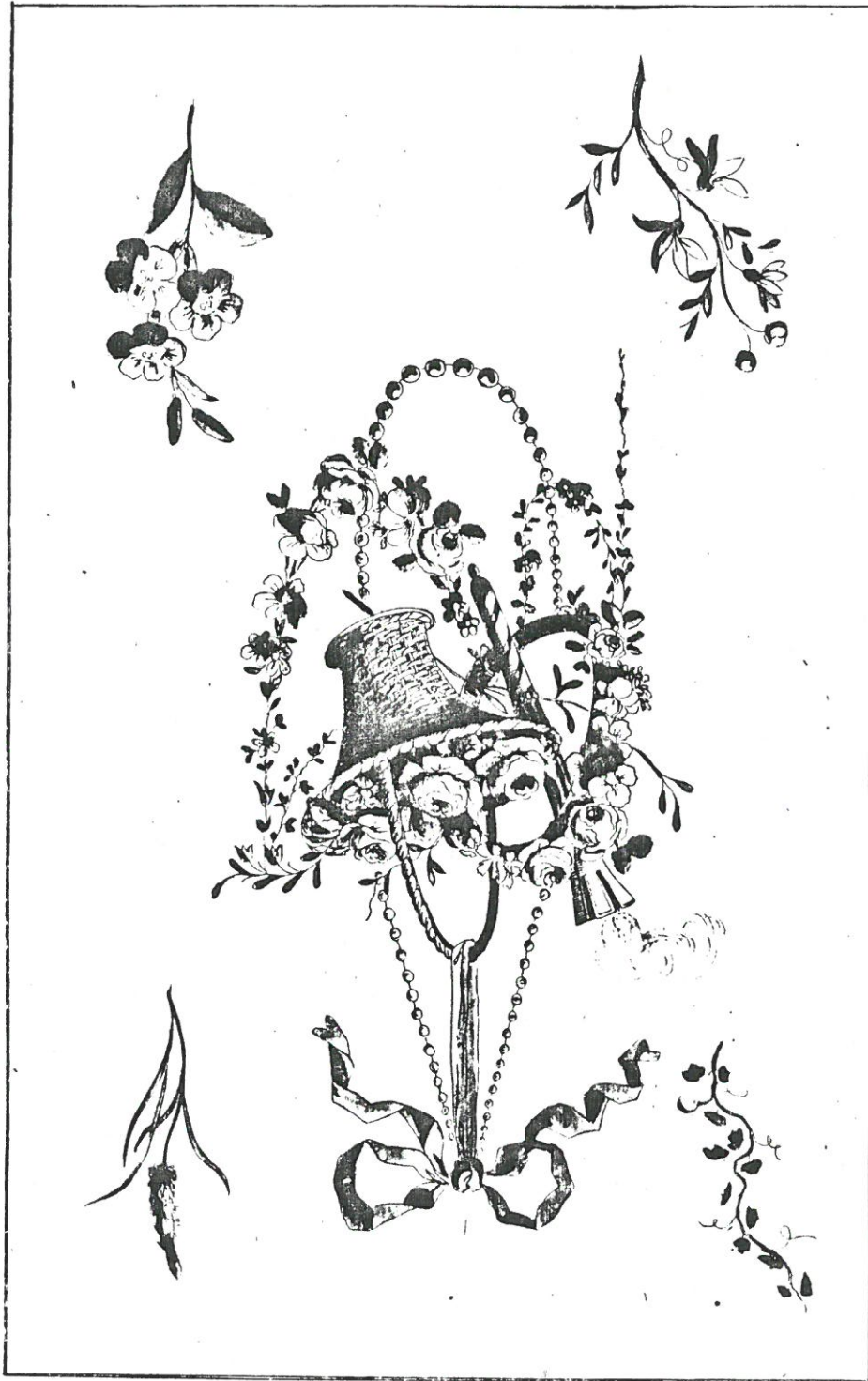
Constance

Sykmere eller Kphloden - bygger

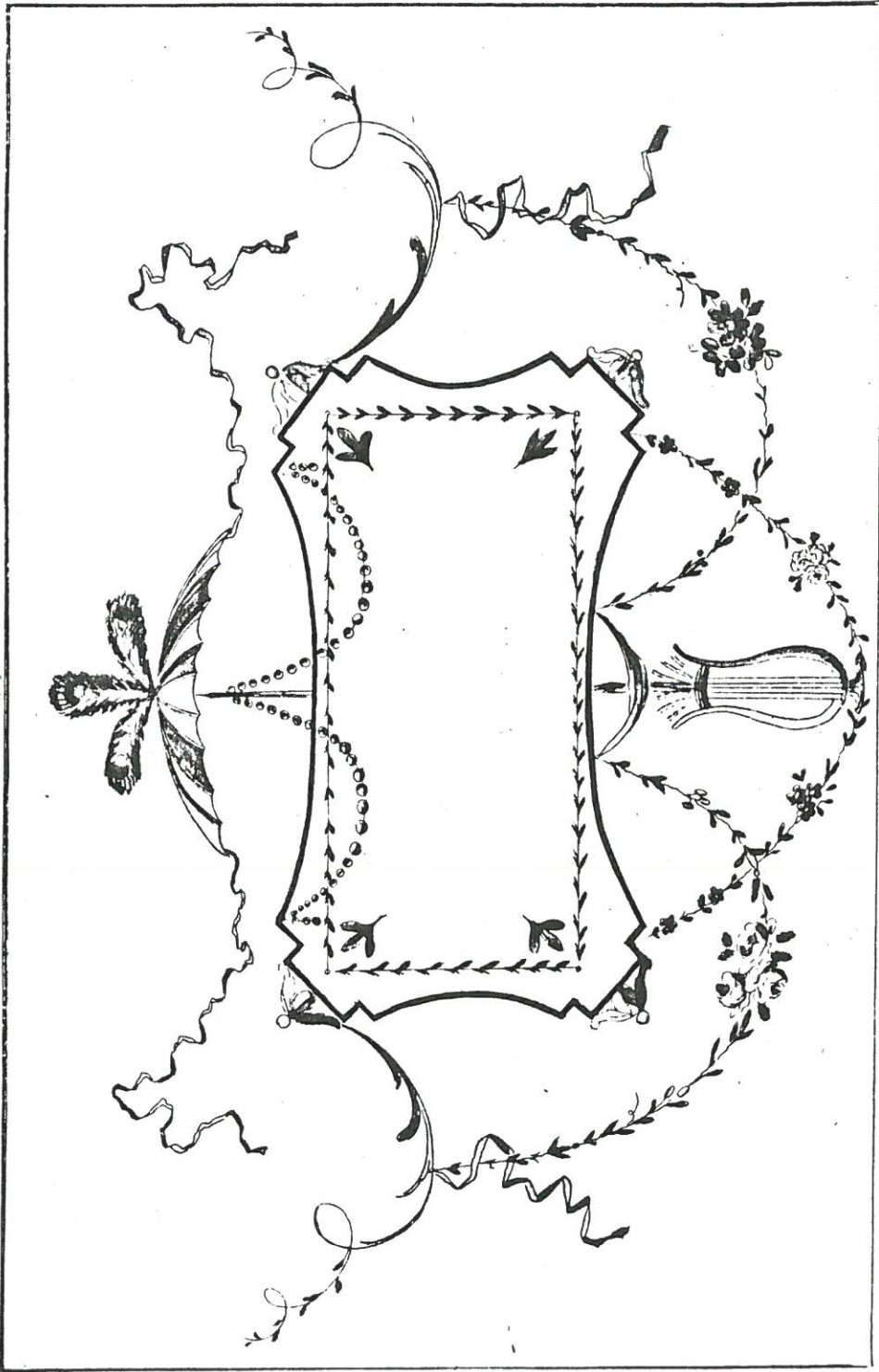

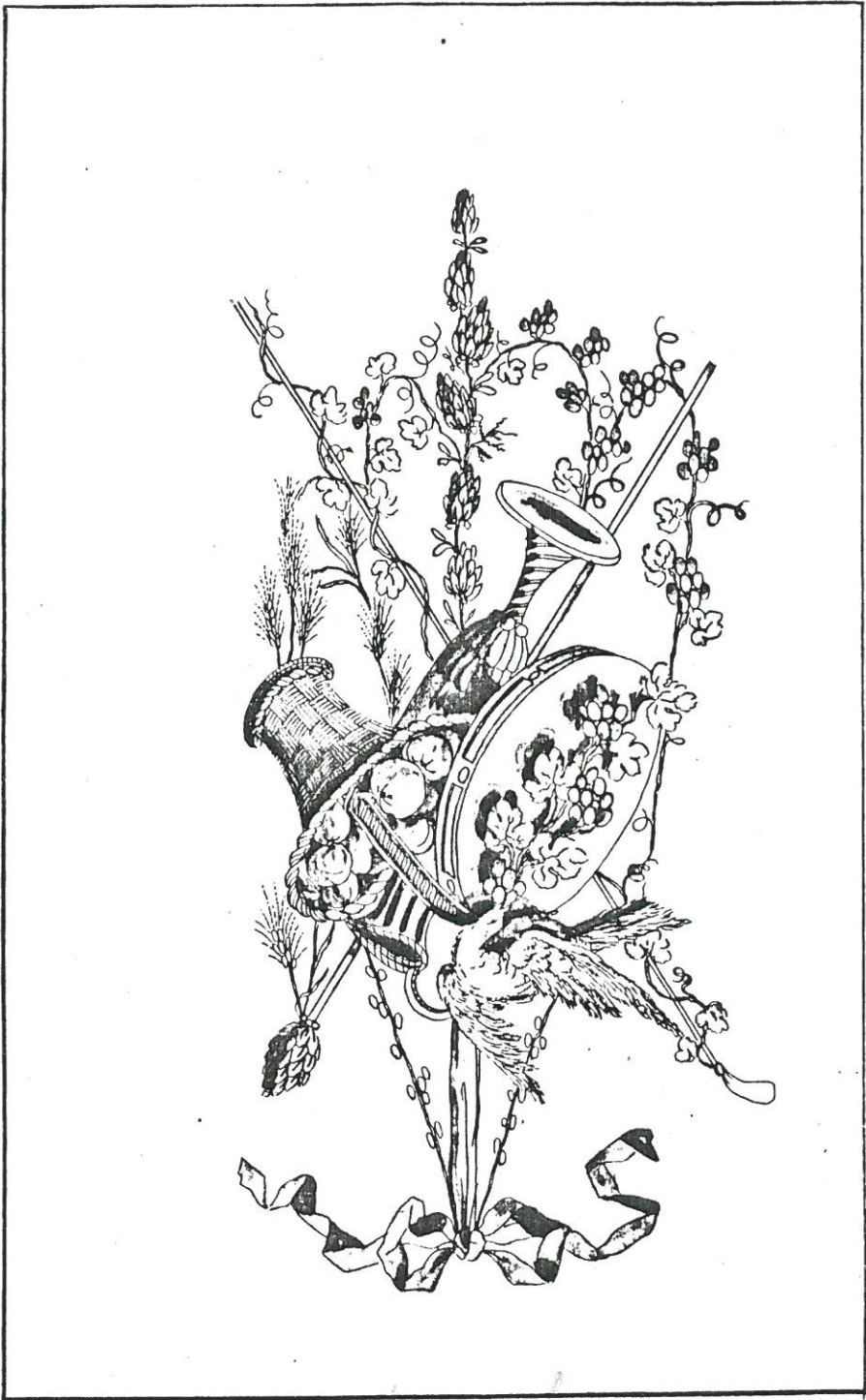
vaste

Tilottorne e/ber

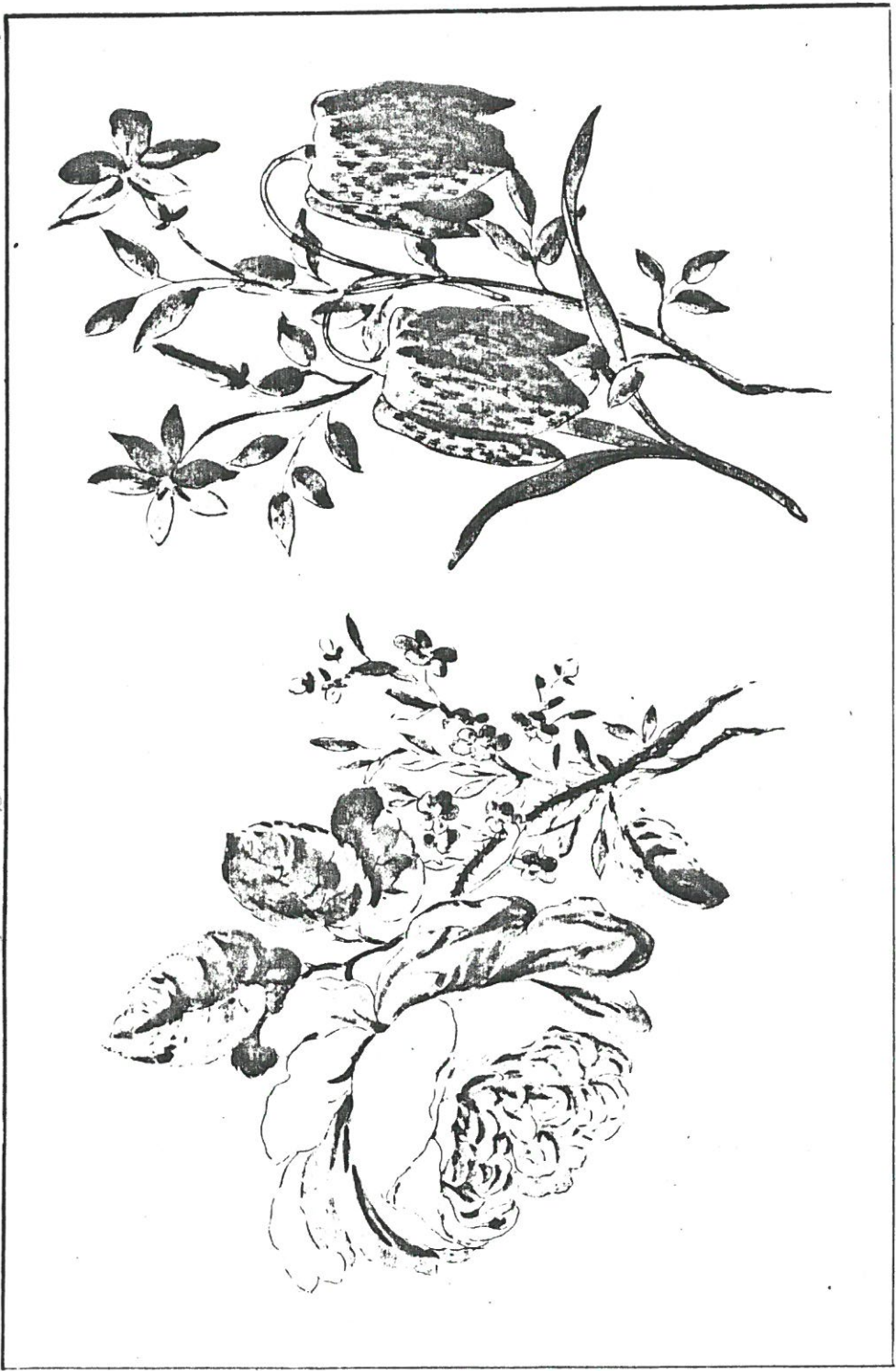
monster del sypos

Til atgym e/ka

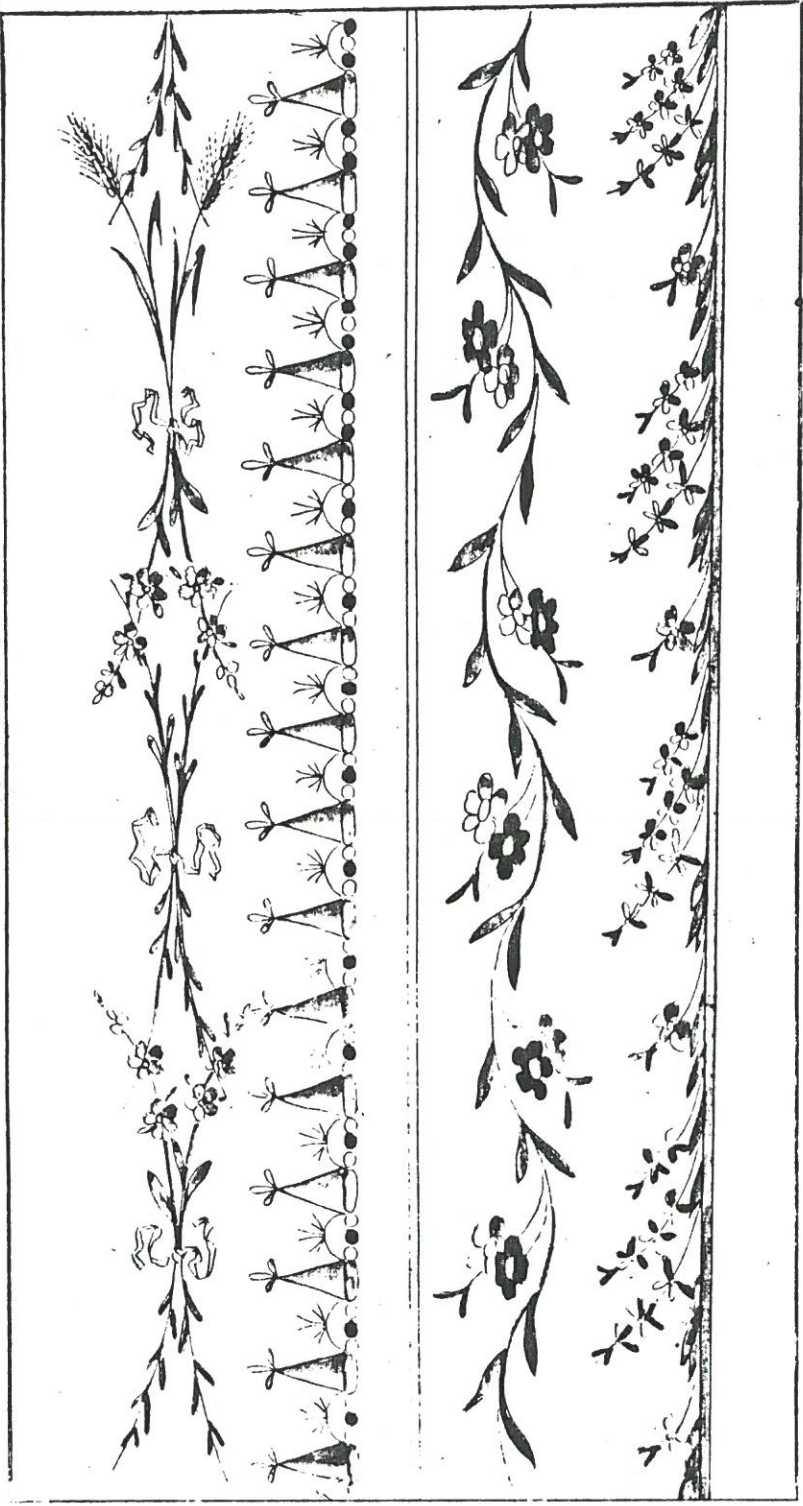
Blomster buketter

monstrer til søde sølvtøider

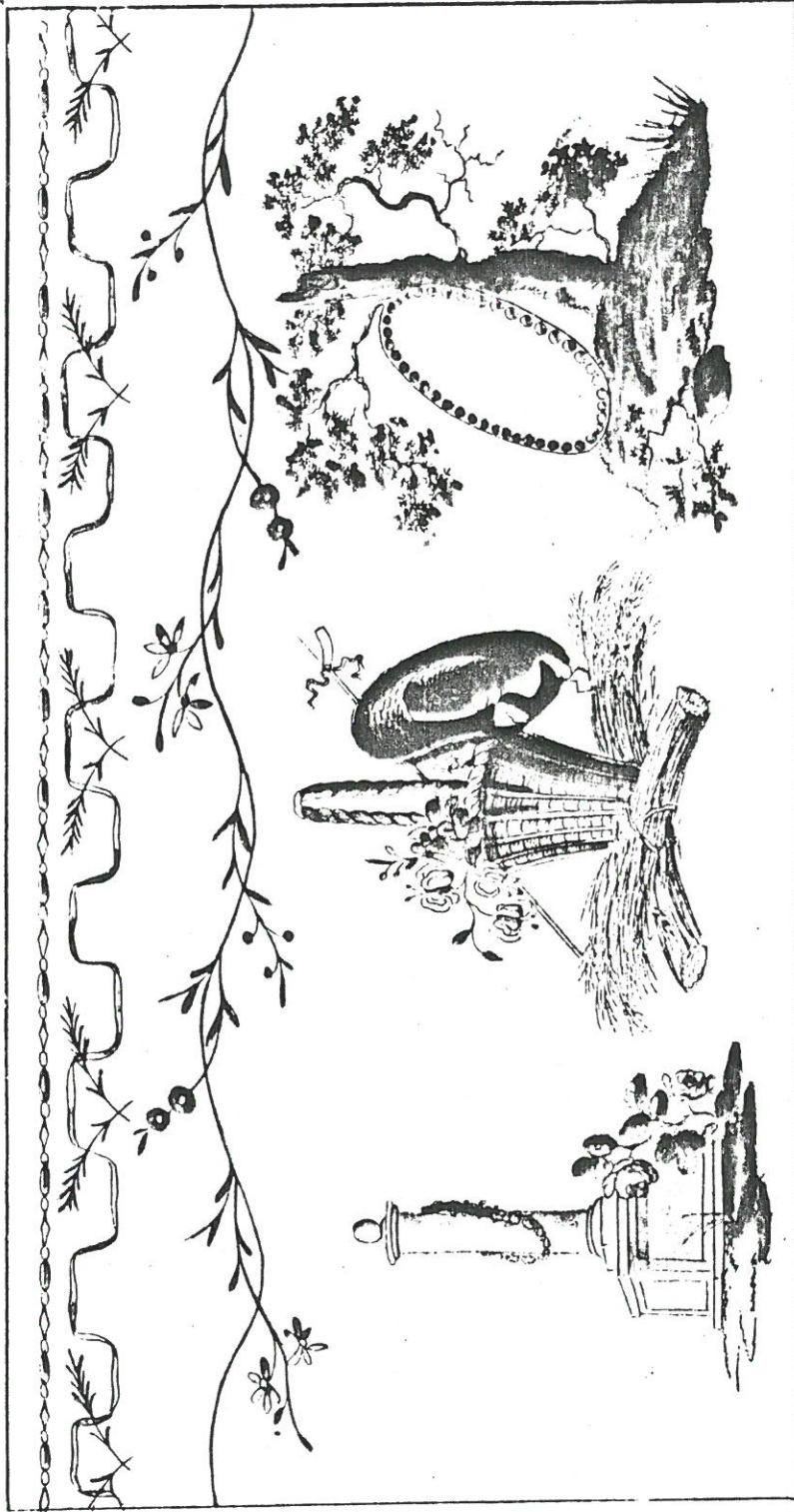
vesta monstre

R.

veste

veste

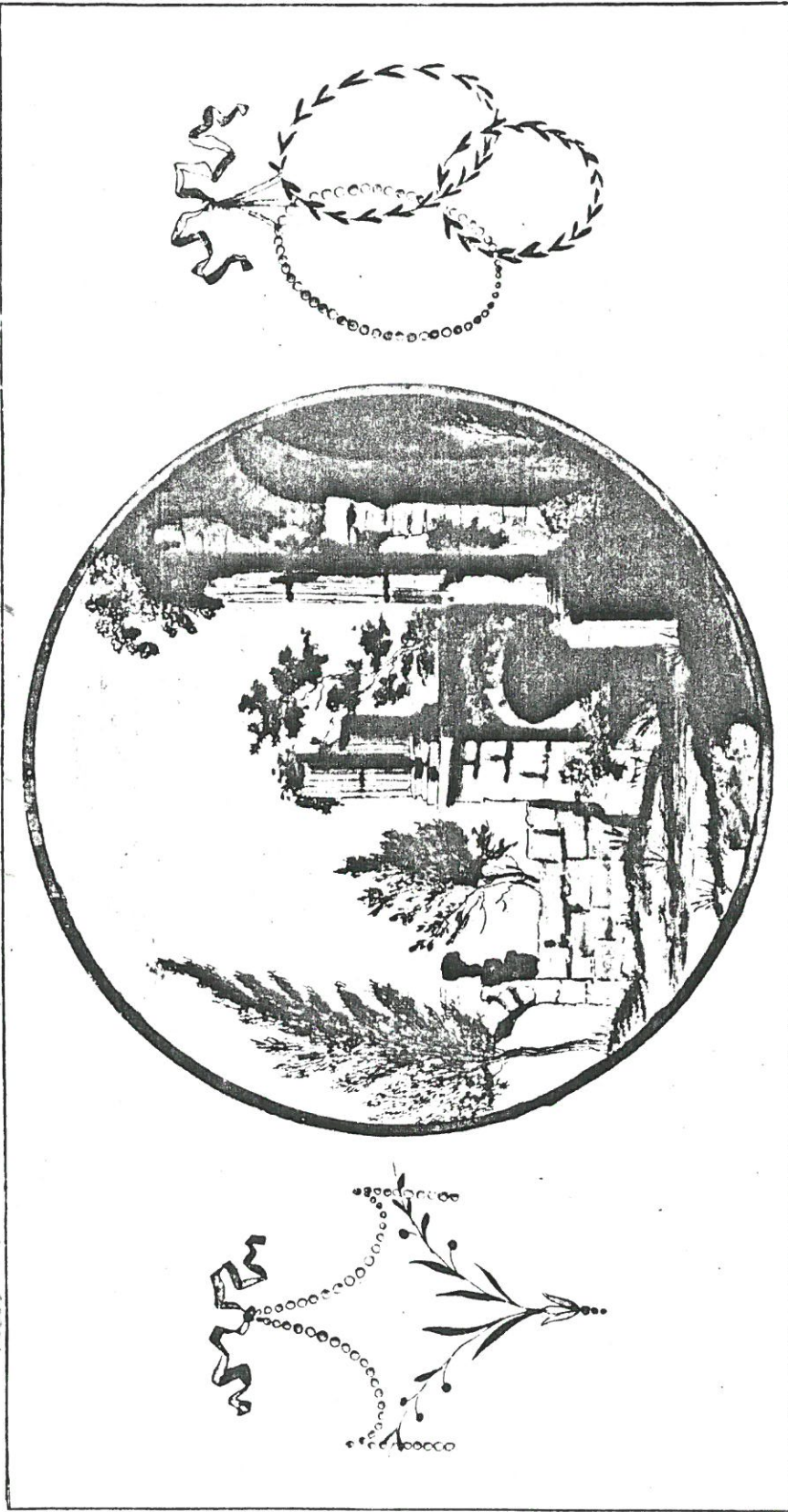
1

2

3

Southern of portfeuille

Ruinen kan användas på följande sätt

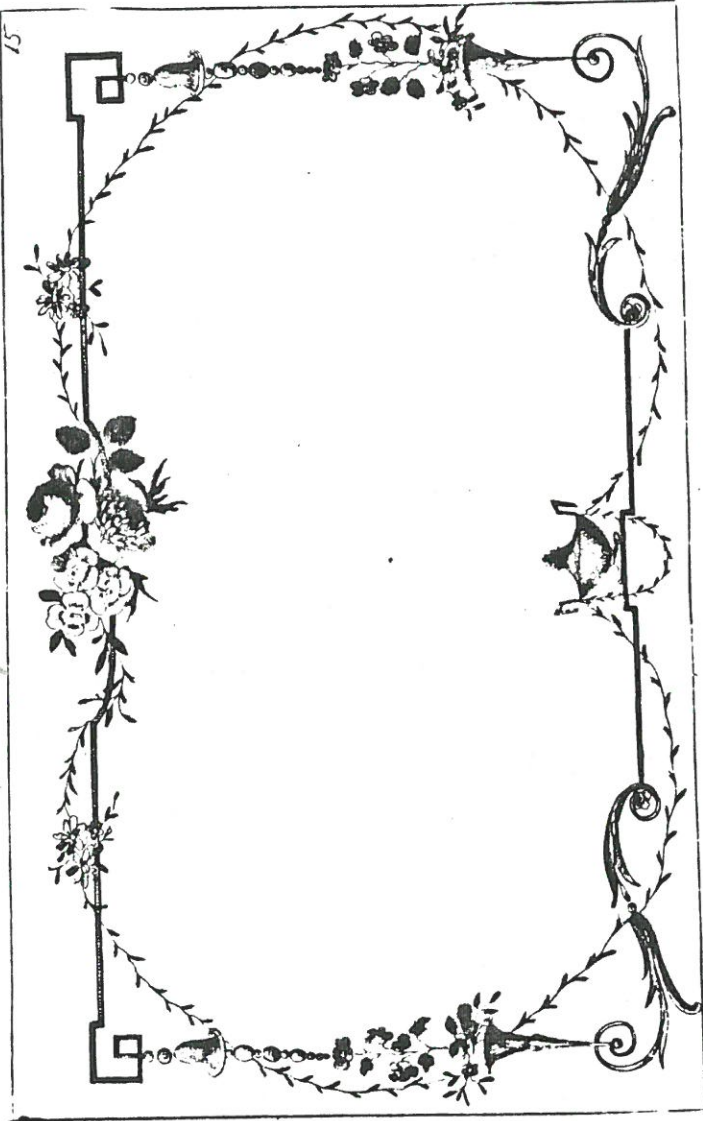

Buketten

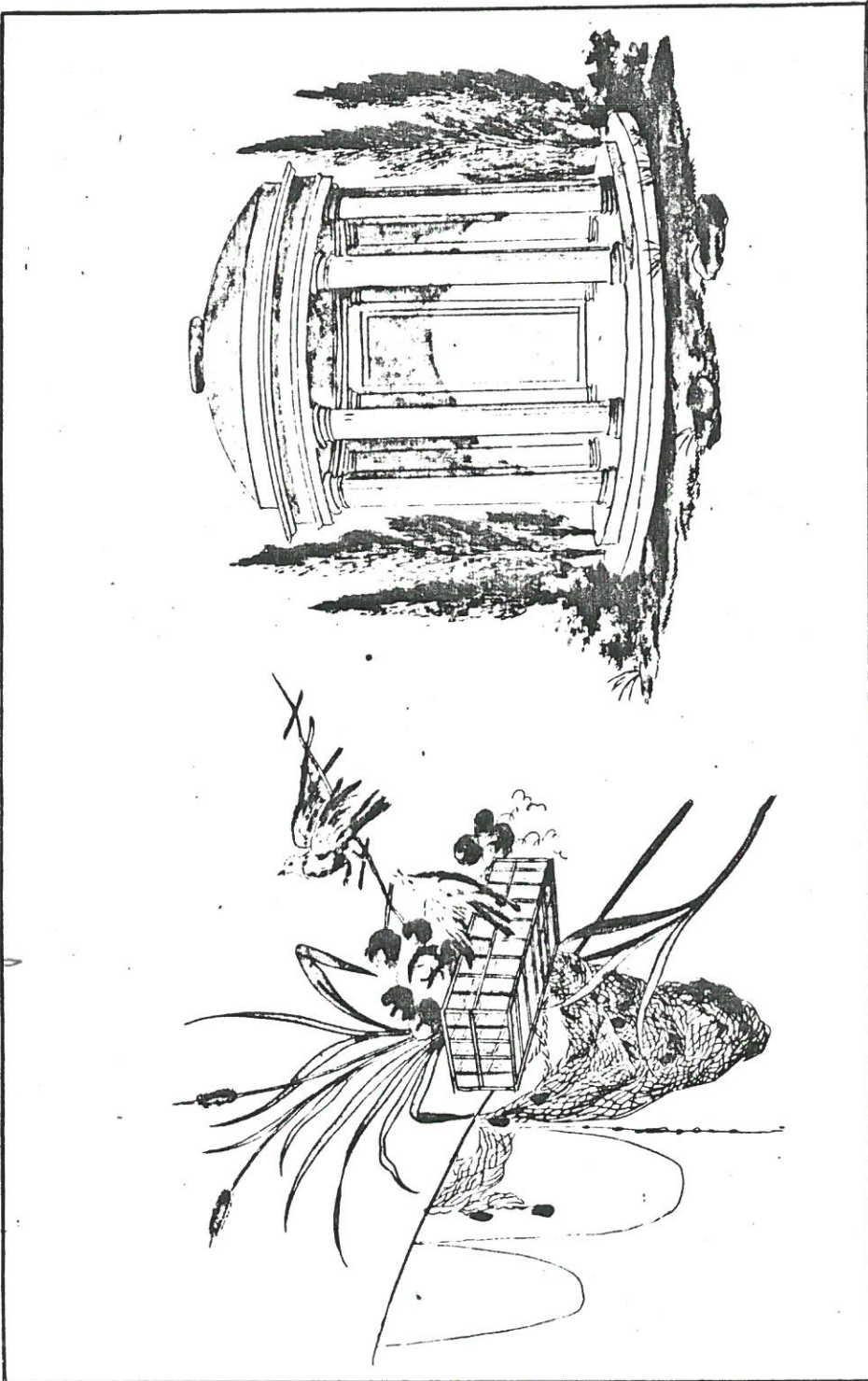
Porte-feuilles

15

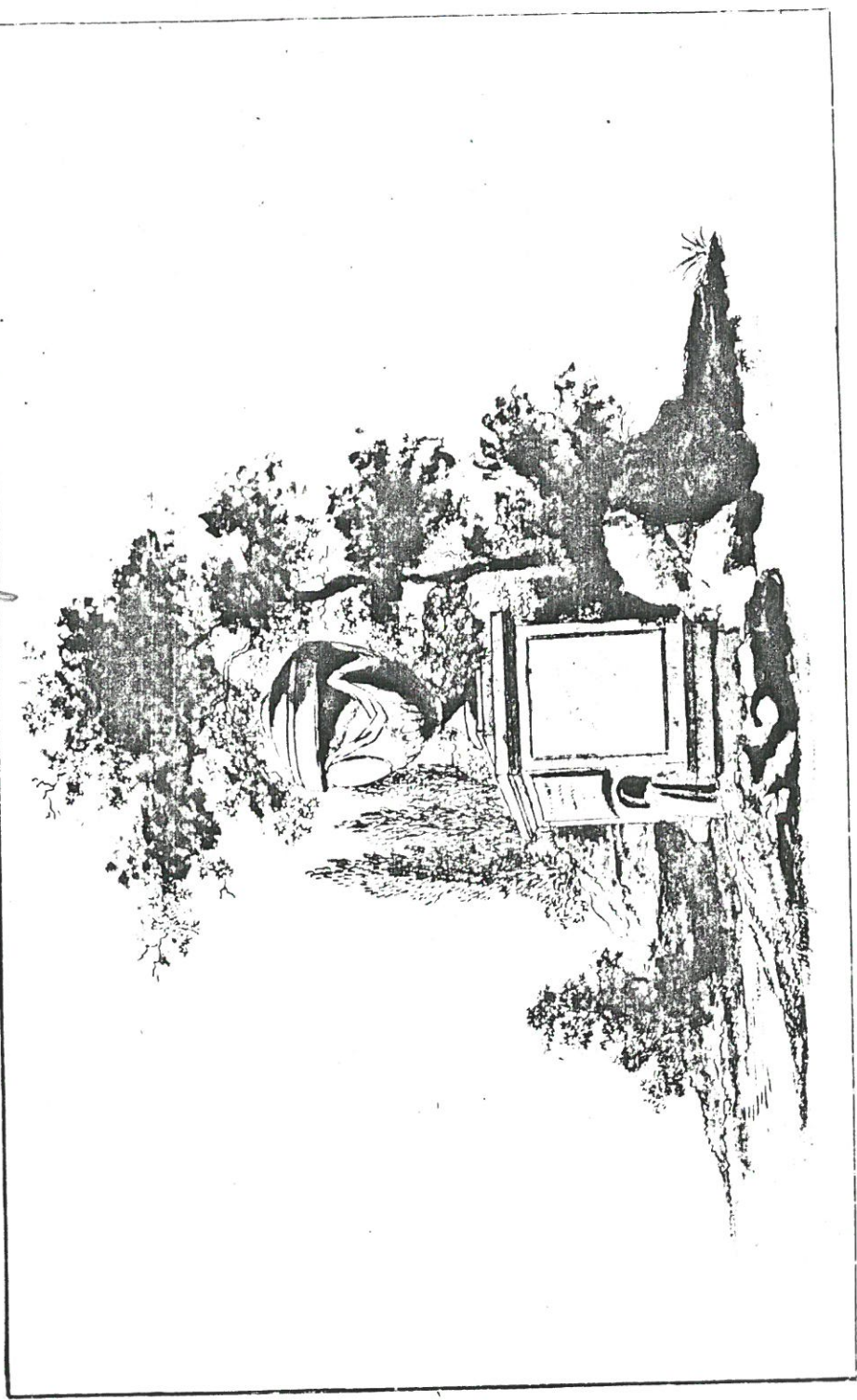
15

16

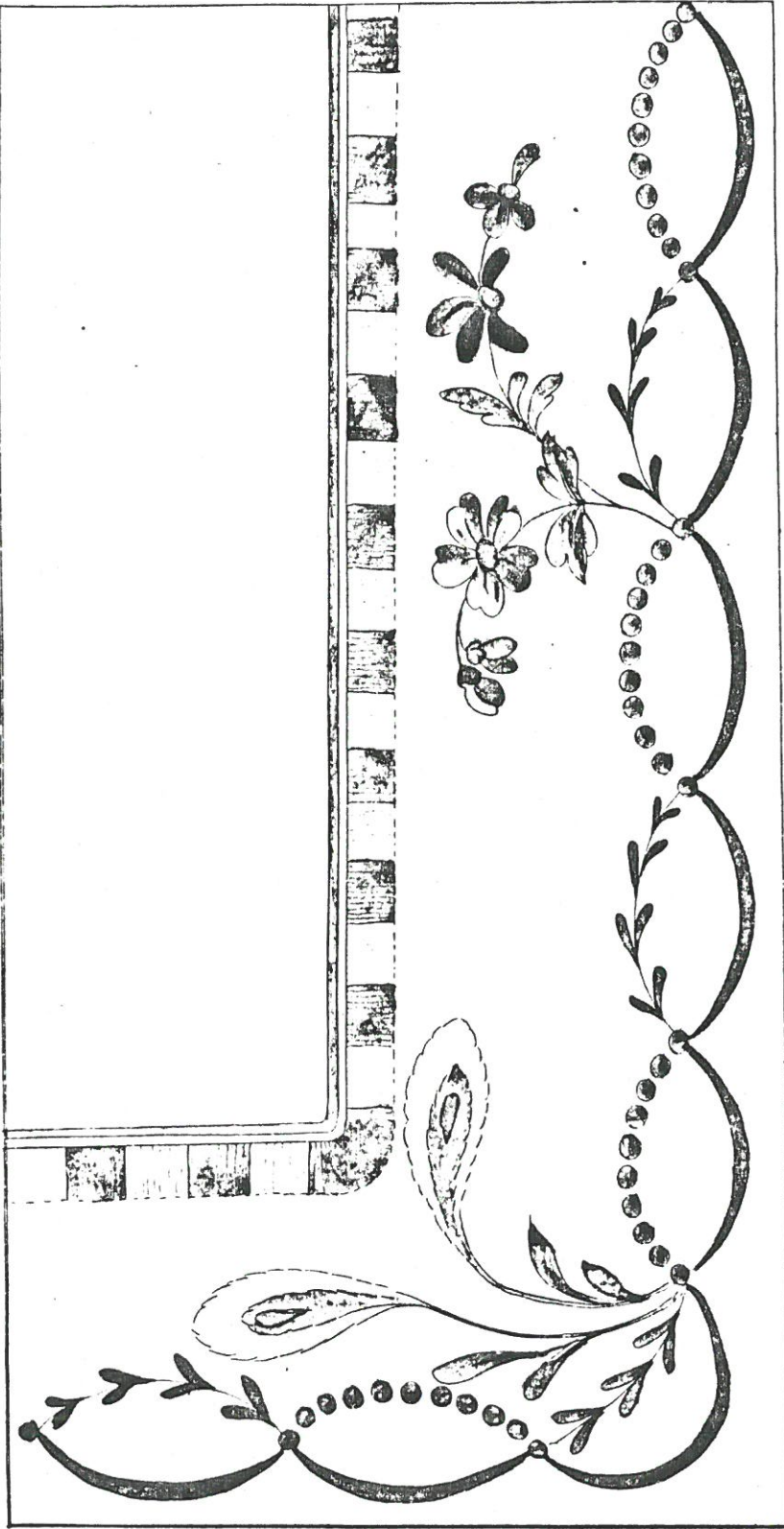
Sykurse

sybuwe

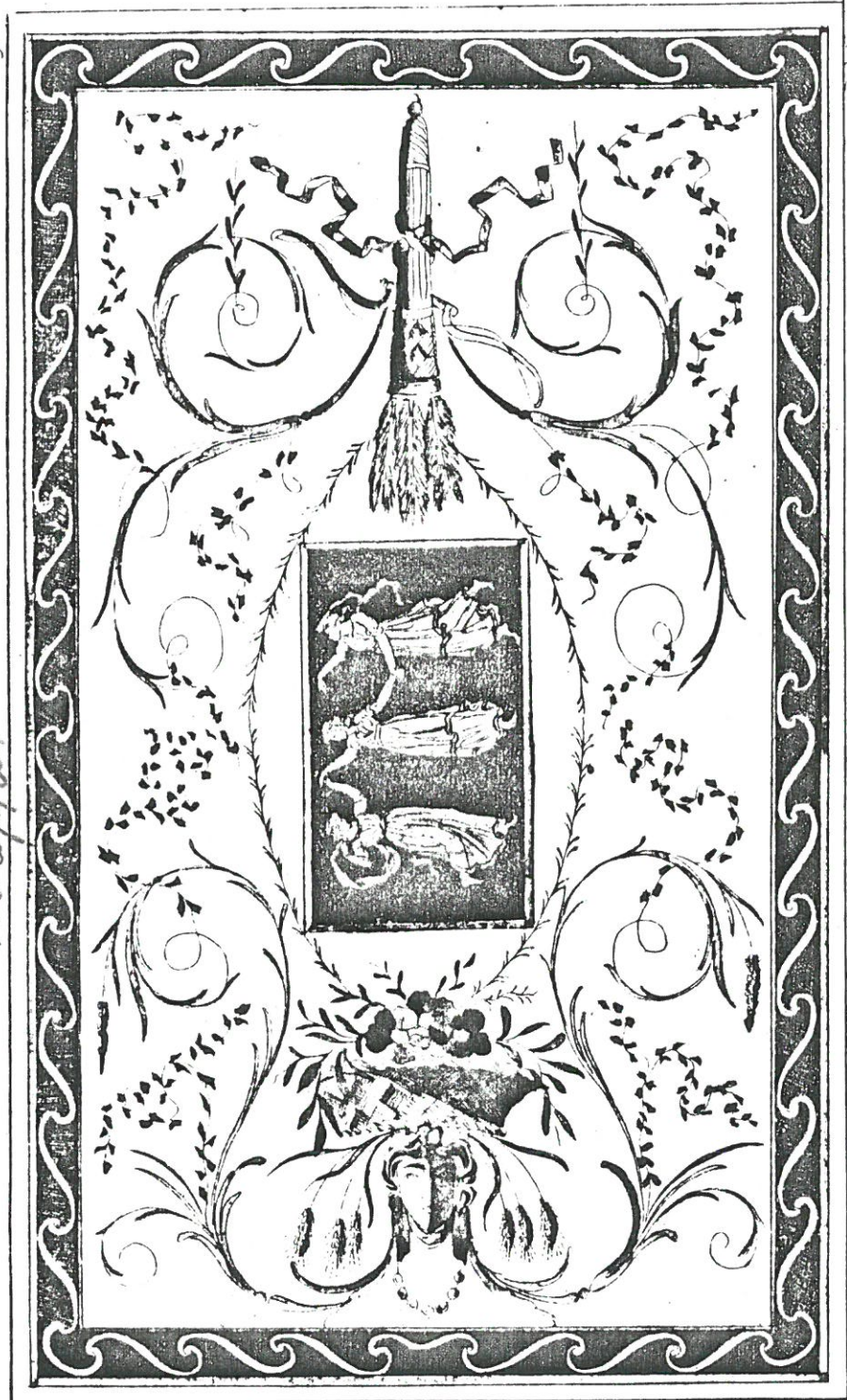

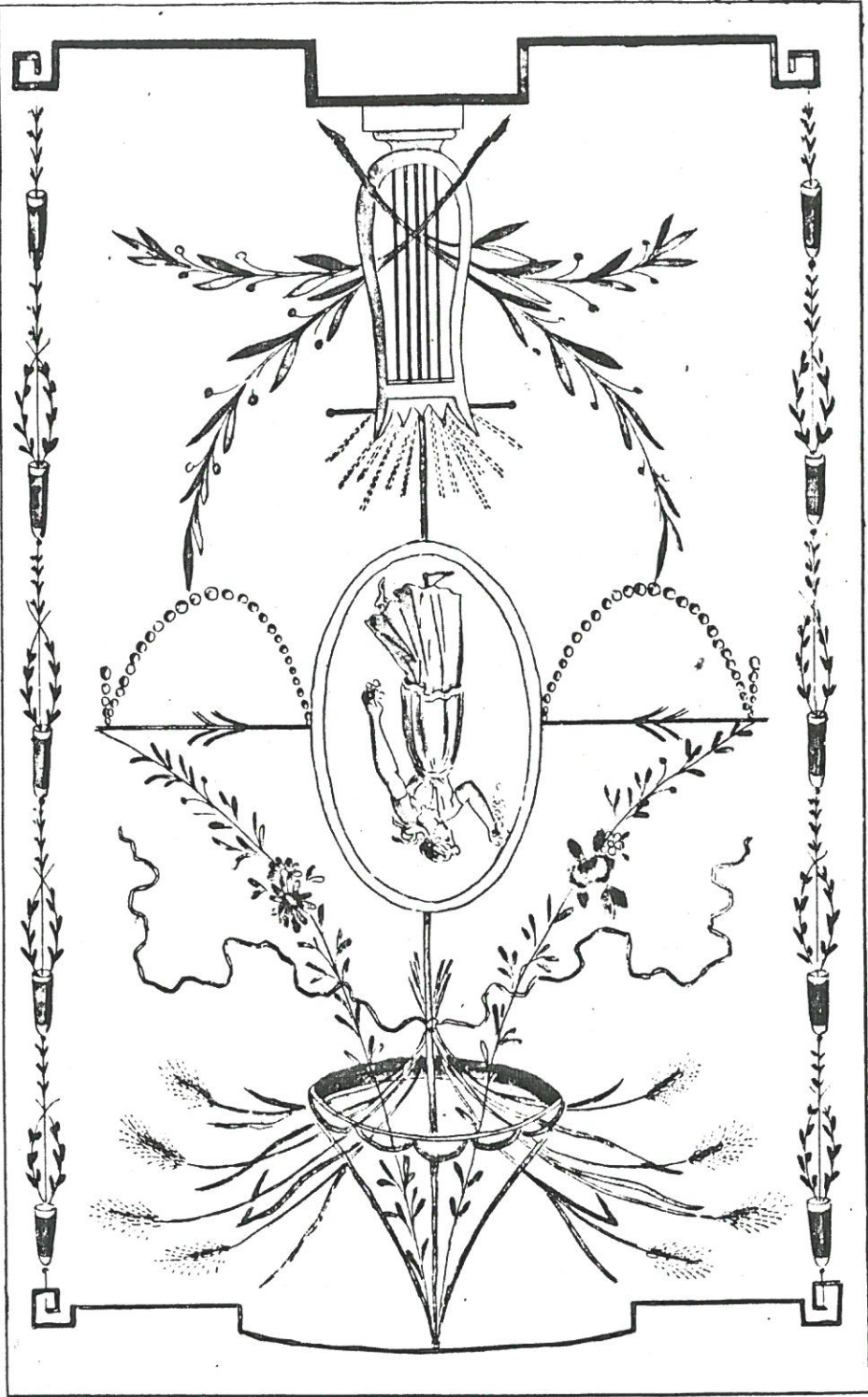
monstre til sorte Trælader

18.

Fodteppes

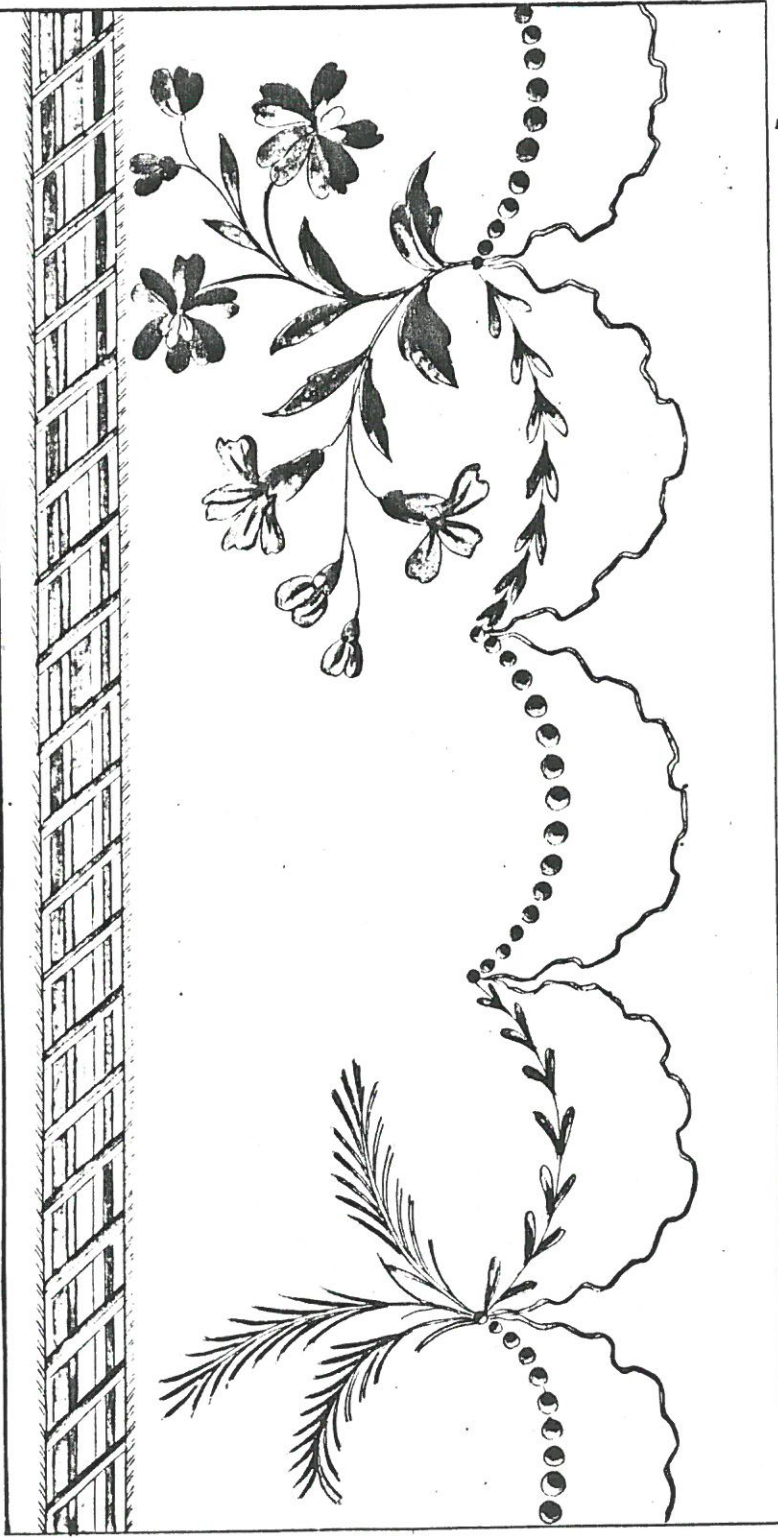

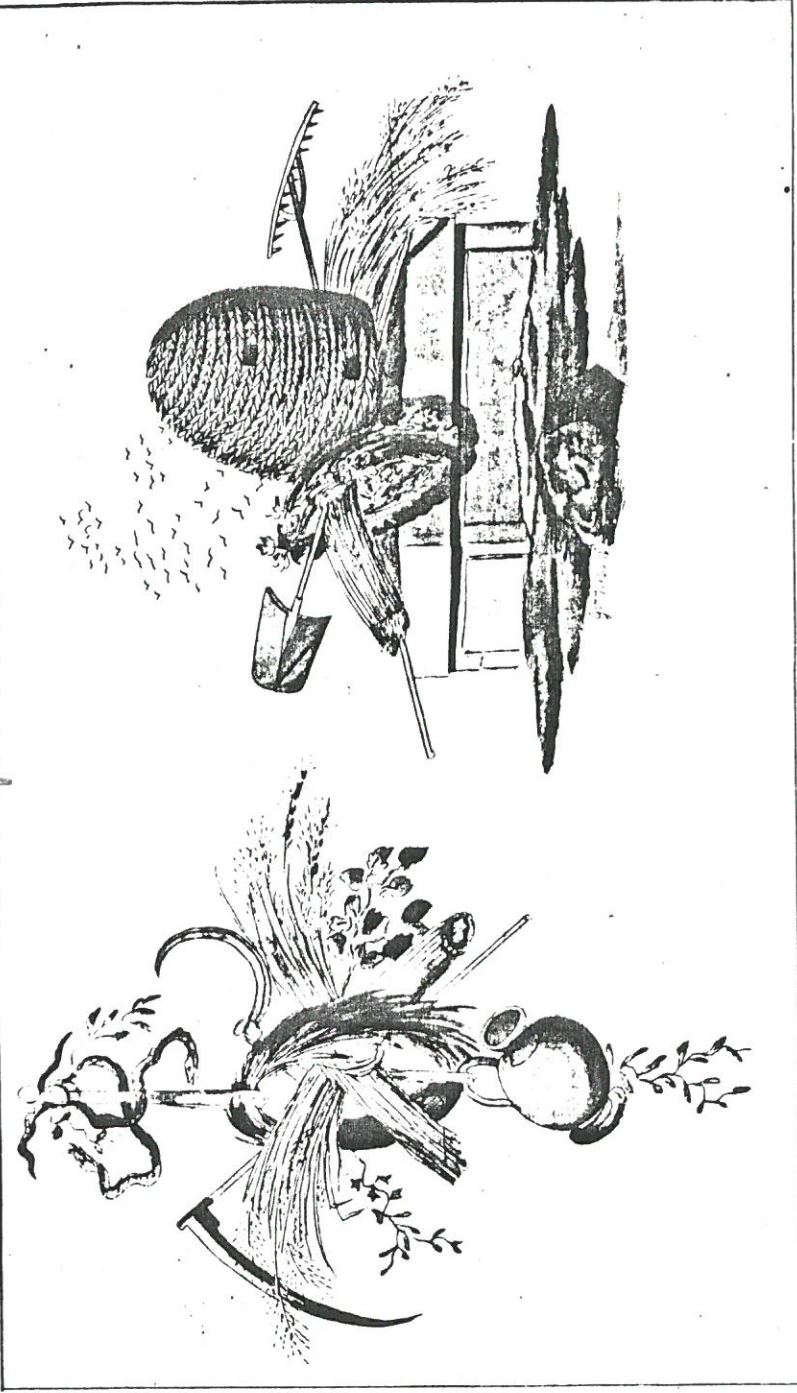
Ann's Room

Monstera til sorte Topblader

21

sgje kurve

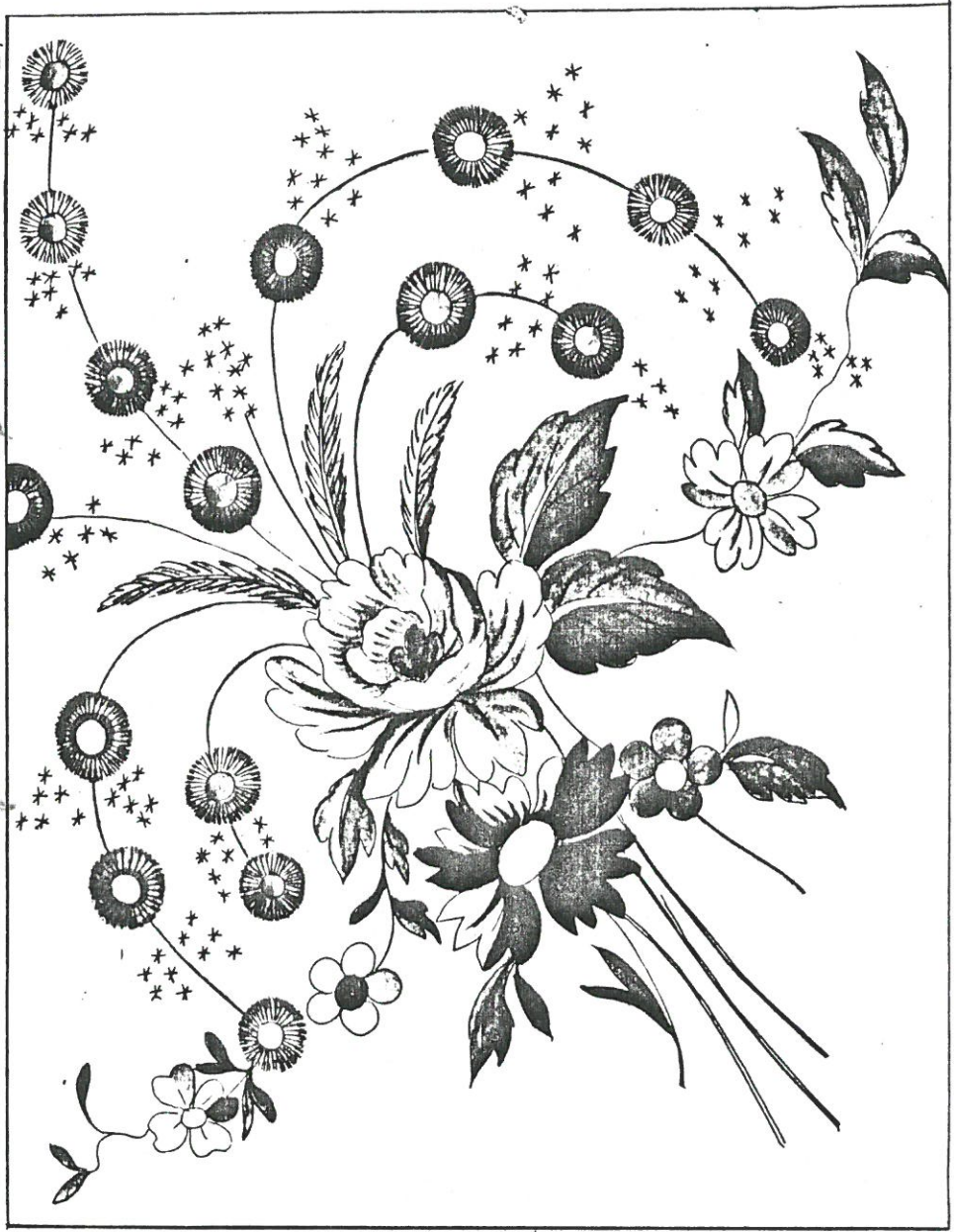
23

Blomster bukketten

Middle style for the book 'The Book'

24

25.

Food tray

